

SESTRINSTVO

"AKO U SESTRINSTVU NE NAPREDUJEMO SVAKE GODINE, SVAKOG MJESECA I SVAKE SEDMICE, VJERUJTE MI DA TADA NAZADUJEMO."

FLORENCE NIGHTINGALE

Prateći istoriju počeci sestrinstva datiraju od p o s t a n k a čovječanstva. U starom vijeku, prema pisanim spomenicima starih civilizacija, bolesnika je liječila i njegovala ista osoba. U srednjem vijeku osnivaju se posebne institucije, preteče današnjih bolnica. Njegu bolesnika u tim ustanovama, mogle su raditi samo žene koje su se predhodno morale zakaluđeriti. U 18 vijeku grade se bolnice sa mnogo boljim uslovima za boravak i njegu pacijenata, ali je to još

(12 May 1820 – 13 August 1910)

uvijek na vrlo niskom nivou. Vrlo kasno, u 19. vijeku, u velikim gradovima pristup njezi bolesnika počinje da se mijenja. Prva promjena desila se u Lozani, Švicarska, gdje Agnesa de Gasparin osniva Zavod za sestre, želeći da se njegom bolesnika bave educirane sestre. 1836. godine u Njemačkoj se osniva i prvo Udruženje medicinskih sestara. Nove principe njege bolesnika postavila je engleskinja, Florence Nightingale.

Dvanaestog maja 1860. godine Florence Najtingel izborila se za zvanje medicinskih sestara i od tada se sestrinstvo smatra profesijom.

Nedostatak provjerenih podataka iz istorije sestrinstva na našim prostorima onemogućava detaljniji uvid u razvoj sestrinstva. Prva školovana medicinske sestra u Tuzlu je došla 1906.godine. Bila je to Eva Veber, instrumentarka iz Beča. Prva medicinska škola u BiH otvorena je u Sarajevu u periodu između dva rata, a 1947.godine i Medicinska škola u Tuzli.

Medicinske sestre rade na području unapređenja zdravlja, sprečavanja bolesti, liječenja i rehabilitacije. Njihovi su pacijenti djeca, odrasli i starci. Rade na vrlo različitim radnim mjestima – od patronaže do jedinica intenzivne njege – samostalno i u timu.

Stalni napredak medicinske nauke uslovljava i stalnu edukaciju medicinskih sestara. Nova dostignuća mijenjaju i sestrinstvo.

Sestrinstvo je jedna od najcjenjenijih i najplemenitijih profesija

Na evropskoj konferenciji o sestrinstvu koja je održana u Kopenhagenu 1988. godine definisan je profi medicinske sestre kao...

»autonoman, visokoeduciran, zdravstveni stručnjak, sa znanjima, vještinama i sposobnostima za samostalan rad i saradnju s drugim zdravstvenim osobljem, s ciljem pružanja najbolje zdravstvene njege u svim okolnostima...«

SESTRINSTVO

Važna uloga u sistemu zdravstva

Uloga medicinske sestre nije samo »servisiranje« drugih profesija u okviru zdravstva. Njezina uloga očituje se kroz pružanje informacija, davanje potpore i organizovanje zdravstvene njege za pacijenta i

zajednicu, te uloge »leadera« u zdravstvu. Kako medicinske sestre/tehničari čine najbrojniju skupinu zdravstvenog osoblja, bez njih nije moguće zamisliti funkcioniranje modernoga zdravstvenog sistema.

»Najveći dio zdravstvene njege u razvijenim zemljama kao i zemljama u razvoju provode medicinske sestre.«

**Dr. Hu Ching-Li,
WHO Study Group
on Nursing –
Ženeva,
07/1993.**

PROMJENE U SESTRINSTVU KAO PREDUSLOV RAVNOPRAVNE ULOGE U TIMU

Edukacija kao temelj upravljanja promjenama u sestrinstvu. Okolina u zdravstvu je složena i dinamična. Medicinske sestre se trebaju pripremiti za nove i izazovne uloge te moraju biti spremne potpuno učestvovati u zdravstvenom planiranju, oblikovanju

zdravstvene politike i upravljanju zdravstvenim sistemima. One moraju biti u mogućnosti promovirati vrijednosti zdravstvene njege. Preporuka za edukaciju poziva na promjene u svim temeljnim programima sestrijske edukacije, da bi se školovale sestre, u

potpunosti, sposobne za:

- funkcionisanje u zdravstvenoj ustanovi (bolnici) i zajednici
- korištenje svim raspoloživim znanjima i vještinama
- samostalnost u provođenju zdravstvene njege.

Potreba za definisanjem sestrijske profesije često nas stavlja pred velik izazov – vrlo je teško opisati što radi medicinska sestra. Upravo zbog toga posao medicinske sestre često ostaje neprepoznat i nevidljiv.

U središtu je zanimanja sestrinstva čovjek

U središtu je zanimanja čovjek, zdrav ili bolestan; on je svrha, cilj i predmet sestrinstva. Zdravlje je potpuno tjelesno, duševno i društveno blagostanje, a ne samo odsutnost bolesti i iznemoglosti. Promjene u zdravlju, promjene normalnih zbivanja u organizmu – to je bolest. Bolesnik je zbog tih promjena dominantno drugačija

ličnost, osoba koja je u brizi, u strahu, u mori, u nezadovoljstvu, suočena s nenaviknutim i neželjenim zbivanjima, osoba koja pati tjelesno i duševno, čiji je društveni položaj pokoleban, koja postaje više ili manje ovisna o zdravstvenim radnicima, prvenstveno o ljekarima i sestrama, ukupno o svim pripadnicima medicinskih timova.

Kvalitetnijim znanjem do promjena u sestrinstvu

Sestrinstvo je zvanje sa osnovnom zadaćom da obezbijedi njegu bolesnih i zaštitu zdravih osoba. Bolnička sestra uglavnom se brine za njegu bolesnika u bolnici i saradnica je ljekara u nastojanju da se bolesnik što prije izliječi i oporavi. Posao izvanbolničke sestre obuhvata brigu o zdravstveno i socijalno ugroženim osobama, zdravstvenu njegu i edukaciju bolesnika kod kuće, suzbijanje i sprječavanje bolesti i unaprjeđenje zdravlja te medicinski i administrativni rad s ljekarom u ordinaciji; izvanbolnička je sestra okosnica patronažne službe. Sestrinsko zvanje poteklo je, od davnina, iz njege bolesnih i brige za siromašne, nemoćne i napuštene. Ta se humanitarna djelatnost temeljila na filantropizmu, ili na religioznim pobudama pojedinaca, ili je bila dio zavjeta nekih vjerskih redova. Efikasnost takvih djelovanja bila je manjkava, uglavnom zbog neukosti onih koji su ih obavljali ili zato što su nositelji društvene moći podcjenjivali njihovo značenje.

Promjene kroz stručno obrazovanje

Preokret takvog stanja predstavljalo je osnivanje škole za bolničke sestre u Londonu, djelo Florence Nightingale, čime je započelo

stručno obrazovanje i profesionalizacija sestričkog zvanja.

Od tada se naglo razvija i usavršava bolničko sestrinstvo, što se nastavlja i danas.

Poslije Prvog svjetskog rata, s jačanjem socijalno-političkih pokreta, u većim se razmjerima razvija javno zdravstvo, a time se jače razvija vanbolničko sestrinstvo.

Školovanje sestara zato obuhvata sve više nastavnih jedinica i zato traje sve duže. Sestra se mora obrazovati i za bolnički i za vanbolnički rad. Njen posao mora biti sve kvalitetniji, njeno znanje na nekim područjima zdravstvene njege i javnog zdravstva sve obimnije i sve više naučno utemeljeno.

Sestrinstvo je više praktične nego teorijske naravi, zato je u izobrazbi za razvoj sestrištva najvažnije prenošenje praktičnih znanja kojima su ovladale iskusne medicinske sestre. Temeljni je rad sestre zaštita bolesnika i promicanje zdravlja, uz pažljiv psihološki pristup jer je svaki bolesnik drukčiji. Medicinska sestra treba znati sve potrebne vještine.

Sestra mora dobro vladati određenim medicinskim vještinama.

Florence Nightingale Navršivši tek dvadesetu godinu života, stala se zanimati za mogućnosti pružanja pomoći bolesnicima. Željela se osobno posvetiti njegovanju bolesnika, unatoč protivljenju obitelji. Ostala je neudata. Stalno je upotunjavala svoje znanje o tome kako organizirati pružanje zdravstvene pomoći. Zato je posjećivala različite bolnice u Njemačkoj i Francuskoj, u Egiptu. Uz rad u bolnicama, upoznavala se i s radom u nekoliko ustanova za izobrazbu ženskog bolničkog osoblja iz nekih ženskih vjerskih redova, u Pruskoj i u Parizu. Stekavši tolika iskustva, vratila se 1853. godine u Englesku, gdje je preuzela vodstvo jedne male privatne bolničke ustanove. Krvavi Krimski rat (1853.-1856.) proslavio je Florence Nightingale i dao joj satisfakciju za sve njene dotadašnje studijske napore. U praksi se iskazala vrijednost njenih novih shvaćanja o organizaciji njege bolesnika i ranjenika, kao i uređenju bolničke i sanitetske službe. Do Krimskoga rata, u engleskoj su vojsci za njegu ranjenih i bolesnih vojnika brinuli samo muškarci vojnici. U početku Krimskoga rata došlo je do izuzetno teškog stanja u britanskim vojnim lazaretima, smrtnost je bila veća od 50%. Tada je Florence Nightingale imenovana upraviteljicom ženske pomoćne službe s njenih 38 sestara. Svojim organizacijskim sposobnostima, svojim prethodno stjecanim znanjem i iskustvom, odlučnošću i radom, ona je uspjela toliko poboljšati zdravstvene prilike u vojsci da je smrtnost pala na oko 2%. Na fronti je i sama oboljela, pa ipak je nastavila svoj rad. Sa svjetiljkom u ruci, noću je obilazila ranjenike i bolesnike, zato su je vojnici nazvali "Lady of the lamp" (dama sa svjetiljkom). Kad se vratila u domovinu, nastupila je sljedeća faza u njenom životu: dočekan je s velikim počastima, ovjenčana slavom, ali joj je stavljen na raspolaganje i poseban fond (Nightingale Found), u iznosu od čak 50 000 funti sterlinga. Taj je fond iskoristila za osnivanje prve škole za medicinske sestre, u Londonu, uz Bolnicu svetoga Tome, 1860. godine. To je bio povijesni početak izobrazbe i profesionalizacije medicinskih sestara. Umrla je u Londonu, u dubokoj starosti, 13. kolovoza 1910.

MAJKA SESTRINSTVA

Florence Nightingale's lasting contribution has been her role in founding the modern nursing profession.

